

NORGES HØYESTERETT

Den 3. juli 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bull, Bergsjø og Thyness i

HR-2024-1246-U, (sak nr. 24-074137STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Marius Wesenberg)

mot

Påtalemyndigheten

avsagt slik

DOM OG BESLUTNING :

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens domfellelse for overtredelser av dyrevelferdsloven.
- (2) A, født 00.00.1980, ble 24. juli 2022 tiltalt for overtredelse av dyrevelferdsloven § 37 andre ledd, jf. første ledd, jf. § 24 om tilsyn og stell (tiltalens post I) og dyrevelferdsloven § 37 andre ledd, jf. første ledd, jf. § 14 bokstav a om vold mot dyr (tiltalens post II).
- (3) Grunnlaget for tiltalens post I er:

«Fra ca oktober 2021 til 1. april 2022 i X 0 i Bergen og andre steder unnlot han å sørge for veterinærbehandling av hunden Y som hadde tydelig rød, irritert og smertefull hud. Etter veterinærbesøk den 2. april 2022 på 'Åpen dag' hos AniCura som var et gratistilbud for dyreeiere, fikk hunden behandling som skulle gi akutt lindring. Deretter unnlot han å følge veterinærens råd om veterinæroppfølging for langtidsbehandling. Den 6. mai 2022 tok politiet hunden i midlertidig forvaring og leverte den til Mattilsynet som tok hunden til veterinær. Videre tok han hunden til veterinær fredag 25. juni 2021 med beinbrudd etter en påkjørsel, men han sørget ikke for å ta den til avtalt veterinærtid påfølgende mandag 28. juni for kontroll og oppfølging. Han avlyste timen for å ta hunden til en annen veterinærklinikk, noe han først gjorde den 30 juli 2021. Den 5. august 2021 ble hunden operert ved dyreklinikken Tertnes. Ved dette ble hunden utsatt for unødige lidelser og fare i flere uker før operasjonen.»

- (4) Hordaland tingrett avsa 12. desember 2022 dom med slik domsslutning:

- «1. A, født 00.00.1980, dømmes for overtredelse av dyrevelferdsloven § 37 annet ledd, jf. første ledd, jf. § 24, og dyrevelferdsloven § 37 annet ledd, jf. første ledd, jf. § 14 bokstav a, jf. straffeloven § 79 bokstav a, til fengsel i 120 – etthundreogtyve – dager.
2. A, født 00.00.1980, forbys å eie, holde, stelle eller på annen måte ha ansvar for dyr inntil videre, jf. dyrevelferdsloven § 33 andre ledd, jf. første ledd. Mattilsynet kan oppheve forbudet helt eller delvis etter søknad.»
- (5) As anke til lagmannsretten over bevisvurderingen under skyldspørsmålet ble henvist til ankeforhandling. Anken over straffutmålingen og aktivitetsforbudet ble stilt i bero.
- (6) Gulating lagmannsrett avsa 25. januar 2024 dom med slik slutning:
- «1. A, født 00.00.1980, dømmes for overtredelse av dyrevelferdsloven § 37 første ledd jf. § 24, og dyrevelferdsloven § 37 første ledd jf. § 14 bokstav a, jf. straffeloven § 79 bokstav a, til fengsel i 120 – etthundreogtyve – dager.
2. A forbys å eie, holde, stelle eller på annen måte ha ansvar for dyr inntil videre, jf. dyrevelferdsloven § 33 andre ledd, jf. første ledd. Mattilsynet kan oppheve forbudet helt eller delvis etter søknad.»
- (7) I lagmannsretten var det dissens om flere spørsmål. På de fleste punkter besto flertallet av de fem meddommerne, mens de to fagdommerne utgjorde mindretallet.
- (8) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen, lovanvendelsen og reaksjonsfastsettelsen. Det er anført at lagmannsretten har gått utenfor tidsperioden som er angitt for den delen av tiltalens post I som gjelder beinbruddet. Det var ingen bevisførsel om perioden etter operasjonen. Lagmannsretten har også begått en uomtvistelig faktumfeil om lengden på perioden hunden gikk undermedisinert før operasjonen. Begrunnelsen for at hunden var undermedisinert, er dessuten mangelfull. Videre var overtredelsen grovt uaktsom, ikke forsettlig. Tiltalte hadde på grunn av sin dårlige økonomi ikke noen gode handlingsalternativer. Han vurderte selv situasjonen slik at hunden ikke led. For det andre forholdet under post I, allergiplagene, er ikke bestemmelsene i dyrevelferdsloven overtrådt allerede fra da tiltalte oppdaget tegn til allergi hos hunden. Det kan ikke være straffbart å ikke oppsøke veterinær straks man oppdager tegn til allergi hos et dyr. Reaksjonsfastsettelsen er for streng. 60 dager betinget fengsel er ut fra alvorlighetsgraden og saksbehandlingstiden et riktig straffenivå. Det ikke er grunnlag for aktivitetsforbud og under enhver omstendighet ikke for et tidsbestemt forbud. Overtredelsene var situasjonsbetinget, og tiltalte har tatt lærdom av saken. Det er lagt ned slik påstand:
- «Anken fremmes.»
- (9) *Påtalemyndigheten* har argumentert for at det ikke er en saksbehandlingsfeil at lagmannsretten har trukket inn handlinger begått etter den tidsperioden som er angitt i tiltalen. Spørsmålet er imidlertid ikke løst i rettspraksis. Det kan dessuten virke som at lagmannsretten, i vurderingen om undermedisinering etter operasjonen, bygger på omstendigheter som det ikke har vært bevisførsel om. Feilen har imidlertid ikke virket inn på avgjørelsen. Til anførselen om mangelfulle domsgrunner er det vist til at flertallet har oppgitt korrekte datoer. Det har ikke betydning at tidsperioden er angitt til seks uker istedenfor fem. Videre hadde lagmannsretten bevismessig grunnlag for konklusjonen om at hunden var undermedisinert i tiden før operasjonen. Det er ingen mangel ved domsgrunnene at det ikke

uttrykkelig er vist til bevisgrunnlaget. Straffutmålingen kan anses som en skjerpelse av praksis, men er konkret begrunnet. Aktivitetsforbudet er nødvendig og forholdsmessig. Utenfor anken er det påpekt at det kan reises spørsmål ved lagmannsrettens konklusjon om at vurderingen av om overtredelsene er grove, tilligger skyldspørsmålet og ikke straffespørsmålet.

Ankeutvalgets syn på saken

Utvalgets kompetanse

- (10) Anke til Høyesterett kan ikke fremmes uten samtykke fra ankeutvalget. Utvalget kan bare gi samtykke når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum.
- (11) En anke over dom til Høyesterett kan avgjøres uten ankeforhandling når utvalget enstemmig finner det klart at dommen helt eller delvis bør oppheves, jf. straffeprosessloven § 323 tredje ledd bokstav a.

Anvendelsen av straffeloven § 35

- (12) Ankeutvalget bemerker først at lagmannsretten delte seg i et flertall og mindretall i spørsmålet om overtredelsene er grove. De fem meddommerne mente de var grove, mens de to fagdommerne var uenige. Om betydningen av dette uttaler lagmannsretten:

«Siden spørsmålet om overtredelsen(e) er grov er en del av skyldspørsmålet og derfor krever minst fem stemmer derav minst én må avgis av en fagdommer, domfelles tiltalte ikke for grov overtredelse.»

- (13) Etter ankeutvalgets syn bygger lagmannsretten her på en uriktig forståelse av straffeprosessloven § 35. Bestemmelsens første ledd slår fast at avgjørelse av skyldspørsmålet til ugunst for siktede krever fem stemmer. Av disse skal minst én avgis av en fagdommer.
- (14) Det hører under straffespørsmålet å vurdere om det foreligger særdeles skjerpende eller formildende omstendigheter, for eksempel når en lovbestemmelse utvider strafferammen hvis det foreligger «særdeles skjerpende omstendigheter», og bestemmelsen ikke konkretiserer omstendighetene, jf. Rt-2013-80 avsnitt 21 og Rt-2015-1384 avsnitt 14–15. Derimot hører det under skyldspørsmålet dersom lovbestemmelsen konkretiserer de skjerpende eller formildende omstendigheter.
- (15) Dyrevelferdsloven § 37 andre ledd lyder:

«Grov overtredelse straffes med fengsel inntil 3 år. Ved vurdering av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger, og graden av utvist skyld.»

- (16) I bestemmelsen er det altså angitt hva man skal legge vekt på ved grovhetsvurderingen, men momentene er ikke konkrete. Plan- og bygningsloven § 32-9 tredje ledd angir

vurderingsmomentene på nøyaktig samme måte. Om denne bestemmelsen heter det i HR-2020-1353-A avsnitt 49:

«Spørsmålet om handlingen er grov etter § 32-9 tredje ledd hører til straffespørsmålet, jf. også HR-2020-955-A avsnitt 54 følgende, og ved denne vurderingen kan en rekke momenter komme inn.»

- (17) Lagmannsretten har etter dette uriktig bygget på at vurderingen av om overtredelsene er grove, hører under skyldspørsmålet. Feilen har imidlertid kommet tiltalte til gunst, og påtalemyndighetens merknader om spørsmålet er ikke formulert som en motanke. Utvalget tillegger derfor ikke feilen noen betydning.

Lagmannsrettens angivelse av tidsperioden før tiltalte oppsøkte veterinær

- (18) Lagmannsretten har uttalt at tiltalte unnlot å sørge for tilfredsstillende medisinerings av hunden over en periode på seks uker. Partene er enige om at dette er feil, og at det riktige skal være fem uker.
- (19) Ankeutvalget er enig i at lagmannsretten har angitt en for lang tidsperiode. Men feilen kan etter utvalgets syn ikke ha hatt betydning. Av lagmannsrettens dom fremgår også at den aktuelle tidsperioden var 25. juni til 30. juli 2021, altså fem uker. Det må dermed bygge på en ren skrivefeil når det likevel uttales at perioden var på seks uker.

Spørsmålet om lagmannsretten har gått ut over de faktiske rammene for tiltalen – kontradiksjon

- (20) I grunnlaget for tiltalens post I heter det blant annet:

«Videre tok han hunden til veterinær fredag 25. juni 2021 med beinbrudd etter en påkjørsel, men han sørget ikke for å ta den til avtalt veterinærtime påfølgende mandag 28. juni for kontroll og oppfølging. Han avlyste timen for å ta hunden til en annen veterinærklinikk, noe han først gjorde den 30. juli 2021. Den 5. august 2021 ble hunden operert ved dyreklinikken Tertnes. Ved dette ble hunden utsatt for unødige lidelser og fare i flere uker før operasjonen.»

- (21) Tiltalen omfatter altså ikke oppfølgingen av hunden i perioden etter operasjonen 5. august 2021. I lagmannsrettens dom heter det imidlertid at tiltaleposten «reiser spørsmålet om tiltalte utsatte hunden for unødige lidelser etter at den brakk beinet fredag 25. juni 2021 og frem til den ble operert 5. august samme år, samt unødige lidelser i tiden etter operasjonen». Lagmannsretten har vist til at tiltalte møtte til kontroll av hunden 19. august 2021, men at han ikke møtte til ny kontroll som var satt opp fire uker etter. Dette forholdet er vurdert slik av lagmannsretten:

«Den samlede lagmannsrett finner det bevist at tiltalte objektivt sett unnlot å følge opp hunden med kontroll hos veterinær og at hunden fikk for lite smertestillende medisin i tiden etter 16. september 2021, som var kontrolldagen fire uker etter 19. august.

Flertallet, som nevnt ovenfor, finner at tiltalte har handlet forsettlig ved at han forsto at hunden led, og til tross for dette valgte å ikke oppsøke veterinær, og han anskaffet ikke tilstrekkelig med smertestillende medisiner.

(...) I samsvar med flertallets oppfatning dømmes tiltalte for forsettlig overtredelse også for høsten 2021. Eksakt når det straffbare forhold opphørte er uklart, men det har uansett ingen betydning for avgjørelsen.»

- (22) Lagmannsretten har med dette gått utenfor det tidsrommet tiltalen angir for det første forholdet under post I, som gjelder oppfølgingen etter at hunden ble påkjørt. Dette har også partene sagt seg enige i.
- (23) Partene er uenige om lagmannsretten med dette har pådømt et annet forhold enn det tiltalen gjelder, jf. straffeprosessloven § 38. Fordi denne delen av dommen uansett må oppheves på grunn av mangel på kontradiksjon, finner ankeutvalget det ikke nødvendig å ta stilling.
- (24) Selv om retten skulle ha anledning til å ta med faktiske omstendigheter utenfor tiltalens tidsramme, må det være en forutsetning at partene gis anledning til å uttale seg om spørsmålet, og at det føres bevis også for denne perioden. Hensynet til tiltaltes forsvar kan gjøre reassumering eller utsettelse nødvendig. Utvalget viser til Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 6 og Rt-2005-934 avsnitt 14.
- (25) De helt konkrete etterfølgende omstendighetene som lagmannsretten har funnet bevist, reiser egne bevissspørsmål. Det er ikke bare tidsrommet som er forskjøvet. Lagmannsretten har konkret tatt stilling til om hunden fikk for lite smertestillende medisin i tiden etter at tiltalte unnlot å møte til en av kontrolltimene etter operasjonen. Selv om noe av bevisføringen kan ha belyst dette spørsmålet, har tiltalen ikke gitt tiltalte tilstrekkelig anledning til å forberede seg på at dette ble et tema. Påtalemyndigheten har dessuten bekreftet at det ikke var noen bevisføring om mangelfull medisinerings etter operasjonen.
- (26) Det skal lite til for at manglende kontradiksjon kan ha virket inn på resultatet, jf. straffeprosessloven § 343 første ledd og blant annet HR-2022-1270-U. Utvalget finner det enstemmig klart at tiltaltes rett til kontradiksjon er krenket, slik at lagmannsrettens dom må oppheves på dette punktet.
- (27) Som følge av dette må dommen også oppheves for reaksjonsfastsettelsen. Lagmannsretten må ved den nye behandlingen ta stilling til hva som er en passende straff når også saksbehandlingstiden tas i betraktning.
- (28) Ankeutvalget finner at anken for øvrig ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få spørsmålene prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum. Anken for øvrig tillates derfor ikke fremmet.

D O M S S L U T N I N G :

Lagmannsrettens dom oppheves for så vidt gjelder domfellelsen for oppfølgingen etter at hunden ble operert, og reaksjonsfastsettelsen.

B E S L U T N I N G :

Anken for øvrig tillates ikke fremmet.

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)